

ONDERWIJSKRANT

 Eerste Kamer der Staten-Generaal

ProDemos
Huis voor democratie en rechtsstaat

(V)MBO

Op de website
www.eerstekamer.nl
vind je meer informatie
over de Eerste Kamer.

EERSTE KAMER

WAT DOET DE EERSTE KAMER?

Volk vertegenwoordigen: de Eerste Kamer is samen met de Tweede Kamer de volksvertegenwoordiging van Nederland.

Wetten aannemen: de Eerste en Tweede Kamer bepalen of een wetsvoorstel wel of niet wordt aangenomen. Er komt alleen een nieuwe wet als in beide Kamers een meerderheid vóór het wetsvoorstel stemt.

Controleren: de Eerste en Tweede Kamer controleren of het kabinet zijn werk goed doet.

DE INVLOED VAN DE EERSTE KAMER

De Eerste Kamer mag ja of nee zeggen tegen een wetsvoorstel. Daarnaast kan de Eerste Kamer nog op andere manieren haar invloed uitoefenen door bijvoorbeeld de minister te vragen met een nieuw wetsvoorstel een wetsvoorstel te repareren.

VOORBEELD:

DE WET WERK EN BIJSTAND

In 2011 werd de nieuwe Wet werk en bijstand in de Eerste Kamer besproken. In het wetsvoorstel stonden veel nieuwe regels. Eén van die regels was:

“Eenjongeredienogthuiswoonteneenbaan vindt, draagt bij aan het inkomen van hethetele gezin. Als zijn ouders een uitkering hebben, kan het zijn dat zij op die uitkering gekort worden. De ouders krijgen dan een lagere uitkering omdat hun kind geld gaat verdienen.”

De Eerste Kamer vond deze regel niet zo goed. De Kamerleden waren bang dat jongeren door deze regel zouden stoppen met het zoeken van een baan. Want wie wil er gaan werken als zijn ouders daardoor minder geld krijgen? De staatssecretaris van Sociale Zaken beloofde dat hij zou onderzoeken hoeveel jongeren het slachtoffer zouden worden van deze nieuwe wet. Na die belofte werd het wetsvoorstel door de Eerste Kamer aangenomen.

Daarna kwam het kabinet in 2012 met een nieuw wetsvoorstel. Daarin stond dat de regel over jongeren die thuiswonen, werd geschrapt uit de wet.

Dit wetsvoorstel werd zonder debat door de Eerste Kamer aangenomen.

VAN WETSVOORSTEL TOT WET ↓

1. PROBLEEM

Er moet een probleem worden opgelost. Bijvoorbeeld dat jongeren in Nederland veel alcohol drinken, terwijl dit slecht is voor hun hersenen.

2. MINISTER

De minister bedenkt samen met haar ambtenaren een oplossing. Ze wil dat de minimumleeftijd om alcohol te mogen kopen verhoogd wordt van 16 naar 18 jaar. Dat zet de minister in een wetsvoorstel.

3. MINISTER-RAAD

De ministerraad bespreekt het wetsvoorstel. Als de ministers akkoord zijn, gaat het wetsvoorstel naar de Raad van State.

4. RAAD VAN STATE

De Raad van State geeft een advies aan de regering over het wetsvoorstel. De minister kan het wetsvoorstel nog aanpassen op basis van het advies. Maar dat hoeft niet. Daarna stuurt de regering het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer.

5. TWEDE KAMER

De Tweede Kamer debatteert over het wetsvoorstel. De Tweede Kamer mag het voorstel aanpassen. Dat heet het recht van amendement. Als een meerderheid van de Kamer vóór het wetsvoorstel stemt, gaat het naar de Eerste Kamer.

6. EERSTE KAMER

Ook de Eerste Kamer debatteert en stemt over het wetsvoorstel. De Eerste Kamer mag een wetsvoorstel niet wijzigen. Ze mag een wetsvoorstel alleen goedkeuren of afkeuren. De Eerste Kamer vraagt zich drie dingen af:

1. *Is de wet goed genoeg? Zorgt de wet er inderdaad voor dat jongeren minder gaan drinken?*
2. *Past de wet binnen de Grondwet?*
3. *Is de wet uit te voeren? Bijvoorbeeld: kan de politie wel controleren of supermarkten geen alcohol verkopen aan jongeren?*

Als een meerderheid van de Eerste Kamer op een van deze vragen nee antwoordt, wordt het wetsvoorstel afgekeurd. Dan komt die wet er niet.

7. KONING

Als de Eerste Kamer het wetsvoorstel wel goedkeurt, zetten daarna de Koning en de minister hun handtekening onder de wet.

8. STAATSBLAD

Ten slotte wordt de wet gepubliceerd in het Staatsblad. In het Staatsblad wordt ook gemeld vanaf welke dag de wet geldt.

HOE WORDT DE EERSTE KAMER GEKOZEN?

1.

Op 18 maart 2015 stemmen de volwassen inwoners van de provincie voor Provinciale Staten.

2.

De stemmen worden geteld. Er komt een verkiezingsuitslag.

3.

Dan weten we wie lid mogen worden van Provinciale Staten. We weten dan ook hoeveel Statenleden elke partij krijgt.

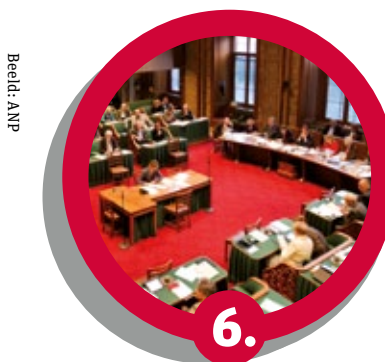

4.

De Statenleden gaan aan het werk.

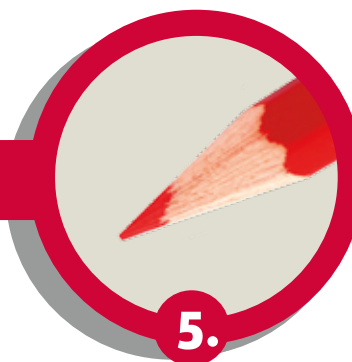
REGIONALE PARTIJEN

Sommige regionale partijen doen mee aan de verkiezingen voor de Provinciale Staten, maar hebben geen landelijke partij. Zij werken in de Eerste Kamer samen onder de naam Onafhankelijke Senaatsfractie.

6.

Er is een nieuwe Eerste Kamer.

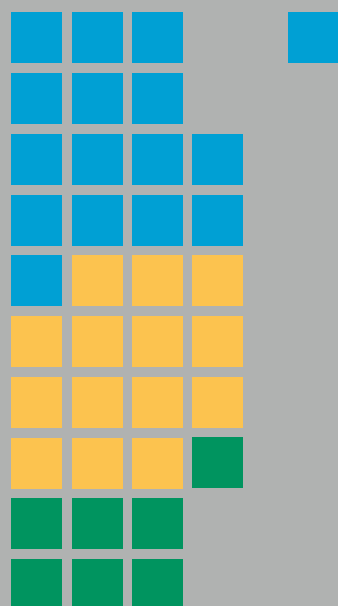
5.

Op 26 mei gaan de Statenleden stemmen en kiezen de leden van de Eerste Kamer.

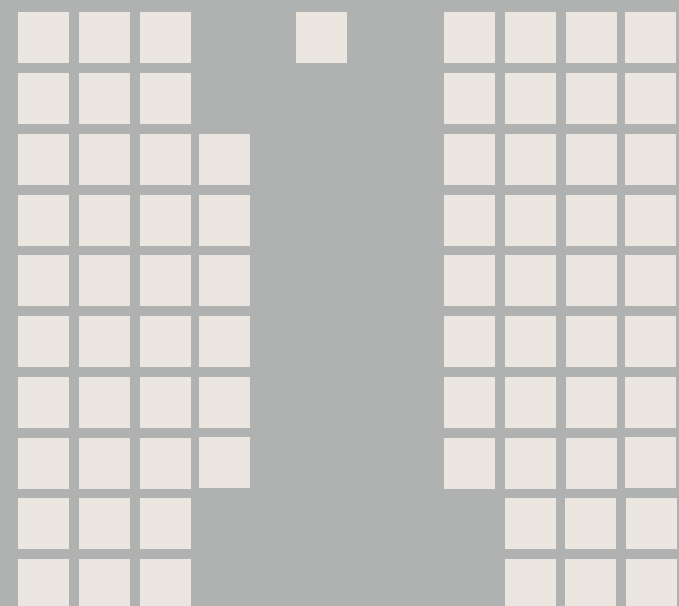
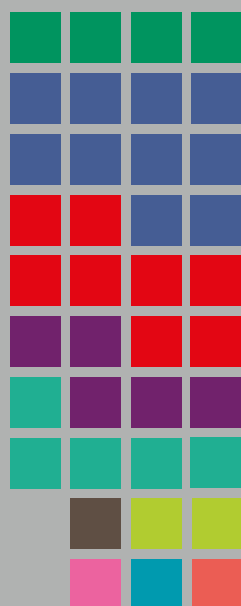
HEEFT DE UITSLAG VAN DEZE VERKIEZINGEN INVLOED OP HET KABINET?

Jazeker, die uitslag is heel belangrijk voor het kabinet. Het huidige kabinet bestaat uit VVD en PvdA. In de Tweede Kamer hebben zij 77 van de 150 zetels. Dat is een kleine meerderheid. Als de regering een wetsvoorstel indient, wordt het (meestal) aangenomen. Maar in de Eerste Kamer ligt dit anders. VVD en PvdA hebben in de Eerste Kamer nu maar 30 van de 75 zetels, te weinig voor een meerderheid. Het kabinet heeft dus altijd steun nodig van andere partijen.

Daarom zijn de Eerste Kamerverkiezingen dit keer extra spannend. Krijgt de coalitie nu wél een meerderheid in de Eerste Kamer? Of krijgen ze juist nog minder zetels? Als VVD en PvdA zetels verliezen in de Eerste Kamer, wordt het moeilijker om een meerderheid te krijgen voor wetsvoorstellen van de regering.

kaart A

kaart B

Opdracht

- Geef na de verkiezingen in kaart B weer hoe de zetelverdeling in de Eerste Kamer wordt.
- Wat betekent deze uitslag voor de coalitie?

INTERVIEWS EERSTE KAMERLEDEN

MARIJKE VOS

GROENLINKS, 57 JAAR. SINDS 2011 IN DE EERSTE KAMER

Heeft u nog een andere baan?

Ik ben onder andere voorzitter van Weet Wat je Besteedt, een organisatie die met jongeren zelf bekijkt hoe zij slim met geld om kunnen gaan.

Welk debat in de Eerste Kamer is u het meest bijgebleven?

Het debat over ritueel slachten. Ik was de woordvoerder van GroenLinks, en heb veel gesprekken gevoerd met voor- en tegenstanders van dit wetsvoorstel. Ook heb ik een paar keer het rituele slachten meegemaakt, om een idee te hebben hoe dat gaat. Binnen GroenLinks dachten we verschillend over het wetsvoorstel.

Waar bent u het meest trots op in uw werk als Kamerlid?

Het is me gelukt (samen met collega's van andere partijen) om de onderwerpen milieu, klimaatopwarming en natuur op de agenda van de Eerste Kamer te zetten.

FRANK DE GRAVE

VVD, 59 JAAR. SINDS 2011 IN DE EERSTE KAMER

Heeft u nog een andere baan?

Ik ben voorzitter van de medisch specialisten in Nederland.

Waarom is het belangrijk dat de Eerste Kamer er is?

Eerste Kamerleden hebben vaak een andere baan naast het Eerste Kamerlidmaatschap. Ze kunnen dus wat onafhankelijker en met wat meer afstand kijken naar een wetsvoorstel.

Welk debat in de Eerste Kamer is u het meest bijgebleven?

Het debat over de woningen voor mensen met weinig geld. Dat was heel spannend. Het kabinet wilde de regels voor die woningen veranderen. Het was niet zeker of dat voorstel een meerderheid zou krijgen. Dat hing af van de stem van één Kamerlid, en dat lid heeft heel lang getwijfeld.

Waar bent u het meest trots op in uw werk als Kamerlid?

Dat ik kan bijdragen aan een goede kwaliteit van wetten in Nederland. Wetten zijn heel belangrijk, want iedereen in Nederland moet zich aan de wet houden.

ANDRÉ POSTEMA

PVDA, 45 JAAR. SINDS 2011 IN DE EERSTE KAMER

Heeft u nog een andere baan?

Voorzitter van het College van Bestuur van het Limburgs Voortgezet Onderwijs.

Waarom is het belangrijk dat de Eerste Kamer er is?

De Tweede Kamer kijkt op een andere manier naar wetgeving dan de Eerste Kamer. Ook brengt de Tweede Kamer vaak wijzigingen aan. Het is goed dat de Eerste Kamer daarna de kwaliteit van wetgeving nog eens kritisch beoordeelt.

Welk debat in de Eerste Kamer is u het meest bijgebleven?

Dat van het verbod op het ritueel slachten. Dat wetsvoorstel zou ingrijpen in de vrijheid van religie. De Kamer vond dat de wet gewoon niet goed genoeg was voor zo iets belangrijks.

Waar bent u het meest trots op in uw werk als Kamerlid?

We zien regelmatig tegenstrijdigheden in de wetsvoorstellen. We kunnen die dan op tijd aan de orde stellen. Is het te erg, dan wordt de wet ingetrokken – of weggestemd.

200 JAAR EERSTE KAMER

GESCHIEDENIS

De Eerste Kamer is in 1815 opgericht. België was toen onderdeel van ons Koninkrijk. De Belgen wilden dat hun adel een vaste plaats in het parlement kreeg. De mensen uit de Noordelijke Nederlanden (het huidige Nederland) vonden dat goed, als er ook andere mensen met aanzien in de Eerste Kamer mochten. De Eerste Kamer was dus de Eerste Kamer omdat er veel mensen met aanzien in zaten. De Eerste Kamer werd benoemd door de Koning, de Tweede Kamer werd gekozen door Provinciale Staten.

DE EERSTE KAMER NU

Na 1917 zijn er nog meer dingen veranderd in de Grondwet. Zo was je vroeger zes jaar lid van de Eerste Kamer, terwijl je tegenwoordig vier jaar in de Eerste Kamer mag zitten voordat er weer verkiezingen zijn. Over andere voorstellen om de rol en taken van de Eerste Kamer te veranderen is wel gepraat, maar die zijn nooit ingevoerd. Ook voorstellen om de Eerste Kamer af te schaffen hebben het nooit gehaald. Daarom viert de Eerste Kamer dit jaar haar 200ste verjaardag!

GRONDWET VAN 1848

In de Grondwet van 1848 veranderde er veel. De Tweede Kamer werd vanaf dat moment rechtstreeks gekozen. De Eerste Kamer wordt sindsdien gekozen door de leden van de Provinciale Staten. Alleen mensen met veel geld mochten in die tijd stemmen, dus in de Eerste en Tweede Kamer zaten vooral rijke Nederlanders. Pas toen het algemeen kiesrecht in 1917 werd ingevoerd, kwamen ook 'gewone burgers' in de Eerste Kamer.

Beeld: ANP

Beeld: Hans Kouwenhoven

Samenstelling en tekst: ProDemos, Eerste Kamer der Staten-Generaal **Vormgeving:** Tot en met ontwerpen **Druk:** Rodi Rotatiedruk, Broek Op Langedijk
ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat Hofweg 1H 2511 AA Den Haag T 070-75 70 200 E info@prodemos.nl I www.prodemos.nl
Eerste Kamer der Staten-Generaal Binnenhof 22 2513 AA Den Haag T 070 - 3129200 E postbus@eerstekamer.nl I www.eerstekamer.nl